

Γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Σχέδιο μαθήματος

2

Γιατί μελετάμε τη γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

- ▶ Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με αισθητηριακές δυσλειτουργίες
 - ▶ στα κωφά παιδιά
 - ▶ στα τυφλά παιδιά

- ▶ Η γλωσσική ανάπτυξη
 - ▶ σε παιδιά με νοητική υστέρηση
 - ▶ σε παιδιά με σύνδρομο Down
 - ▶ σε παιδιά με σύνδρομο Williams
 - ▶ σε παιδιά με Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος
 - ▶ σε παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

Γιατί μελετάμε τη γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες;

Γιατί μελετάμε τη γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με ΕΕΑ;

- Η μελέτη μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση της τυπικής γλωσσικής ανάπτυξης

Γιατί μελετάμε τη γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με ΕΕΑ

5

- **Κωφά παιδιά:** κατά πόσο η γλώσσα εξαρτάται από το ακουστικό-φωνητικό κανάλι ή και από άλλα κανάλια;
- **Τυφλά παιδιά:** ποιος είναι ο ρόλος του εξωγλωσσικού πλαισίου στη γλωσσική ανάπτυξη;
- **Παιδιά με νοητική υστέρηση:** Με ποιο τρόπο η γλωσσική ανάπτυξη επηρεάζεται από άλλα γνωστικά ελλείμματα;

Γιατί μελετάμε τη γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με ΕΕΑ

6

- Παιδιά με Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος:
 - αν και σε ποιον βαθμό η ικανότητα κατάκτησης της γλώσσας σχετίζεται με τα γνωστικά ελλείμματα και
 - ποιες ικανότητες είναι αναγκαίες αποκλειστικά για τη γλωσσική ανάπτυξη (για τα παιδιά με ΔΑΦ που μιλούν), και όχι για κάποιον άλλο αναπτυξιακό τομέα.

Τέλος, η μελέτη της γλωσσικής ανάπτυξης στα παιδιά με ΕΕΑ θα μπορούσε συνεισφέρει στον σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με αισθητηριακές δυσλειτουργίες

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

- ▶ Παιδιά που
 - ▶ γεννήθηκαν με κώφωση, ή
 - ▶ δεν μπορούν να ακούσουν ακόμη και με βοηθήματα ακοής,
- ▶ αποκλείοντας εκείνες τις περιπτώσεις των παιδιών όπου η απώλεια ακοής συνέβη μετά την κατάκτηση της γλώσσας.

12. Γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με ΕΕΑ Α. Μ. Ράλλη

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

¹⁰ Σύμφωνα με ελληνική μελέτη, η ανάπτυξη της φωνολογικής επίγνωσης στα κωφά παιδιά στην ελληνική γλώσσα δεν ακολουθεί την ίδια αναπτυξιακή πορεία, σύμφωνα με τα ευρήματα μελετών στην αγγλική γλώσσα (Kyritsi, James, & Edwards, 2008)

- ▶ δηλαδή την κατάκτηση της φωνολογικής επίγνωσης πρώτα σε συλλαβικό επίπεδο, μετά σε επίπεδο ομοιοκαταληξίας και τέλος σε επίπεδο φωνήματος.
- ▶ Τα κωφά παιδιά στην ελληνική γλώσσα δυσκολεύτηκαν περισσότερο στη δοκιμασία της ομοιοκαταληξίας και λιγότερο σε αυτήν με τα φωνήματα.
- ▶ Επιπλέον, δεν ήταν σαφές κατά πόσο η φωνολογική επίγνωση σε συλλαβικό επίπεδο προηγείται της φωνολογικής επίγνωσης σε επίπεδο φωνήματος.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

11

- Το **λεξιλόγιο των κωφών παιδιών**, χαρακτηρίζεται σε μεγάλο ποσοστό από συγκεκριμένες λέξεις/νοήματα που βασίζονται σε ενέργειες (π.χ. πιάνω, παίζω, κολυμπώ).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

12

► **Κωφά παιδιά που μεγαλώνουν σε οικογένειες με κωφούς γονείς:**

- χρησιμοποιούν, ευθύς εξαρχής, μια μητρική νοηματική γλώσσα διαθέτουν ένα σημαντικό πλεονέκτημα έναντι αυτών που είτε δεν χρησιμοποιούν τη νοηματική γλώσσα είτε είναι κωφά παιδιά ακουόντων γονέων.
- κατακτούν τη μητρική νοηματική γλώσσα σχεδόν με τον ίδιο τρόπο που τα ακούοντα παιδιά κατακτούν τη μητρική προφορική γλώσσα και διανύουν τα αντίστοιχα στάδια γλωσσικής ανάπτυξης με τα ακούοντα παιδιά.
- Συνολικά, η πορεία γλωσσικής ανάπτυξης στα κωφά παιδιά που κατακτούν τη νοηματική γλώσσα είναι παρόμοια με αυτήν των ακουόντων παιδιών, με τους αντίστοιχους περιορισμούς που εμφανίζονται στην πορεία της τυπικής γλωσσικής ανάπτυξης και στα ακούοντα παιδιά.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

13

Βάβισμα με τη χρήση νοημάτων

- ▶ Πρώτα νοήματα – πρώτες λέξεις
- ▶ Συνδυασμός δύο νοημάτων (σε αντιστοιχία με τον συνδυασμό των δύο λέξεων – τηλεγραφικός λόγος στην προφορική γλώσσα)
- ▶ Παραγωγή φράσεων με νοήματα που αναπαριστούν σύνθετες γραμματικές δομές στη νοηματική γλώσσα.
- ▶ Το λεξιλόγιο των κωφών παιδιών είναι αντίστοιχο με αυτό των ακουόντων ως προς τις διαφορετικές κατηγορίες λέξεων (π.χ. ρήματα που δηλώνουν νοητική κατάσταση, λέξεις που δηλώνουν συναισθήματα κ.λπ.).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

14

Συμπεριλαμβάνουν τις **μορφολογικές και γραμματικές δομές της νοηματικής γλώσσας** (π.χ. πληθυντικό αριθμό, ενεστώτα διαρκείας, αναφορικές προτάσεις, διατύπωση ερωτηματικών προτάσεων, διατήρηση του θέματος μιας συζήτησης κ.λπ.) έτσι ώστε να επικοινωνούν αποτελεσματικά και με ευχέρεια σε αυτή.

- **Ενσωματώνουν τους μορφασμούς** στη δομή σύνθετων προτάσεων καθώς και στις **αλλαγές στη στάση του σώματος και στον επιτονισμό** ώστε να μεταφέρουν ένα διαφορετικό ύφος κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας τους με τους άλλους.
- Τα λάθη στη νοηματική γλώσσα αποτελούν μέρος της τυπικής αναπτυξιακής πορείας για την κατάκτηση της γλώσσας.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

15

Κωφά παιδιά που μεγαλώνουν σε οικογένειες με κωφό και ακούοντα γονέα:

- ▶ Για να μπορέσουν τα κωφά παιδιά που μεγαλώνουν σε οικογένειες με κωφό και ακούοντα γονέα να κατακτήσουν τη γλώσσα, θα πρέπει να εκτεθούν σε ένα γλωσσικό περιβάλλον με νοηματική γλώσσα από τη βρεφική ηλικία.
- ▶ Αυτό συμβαίνει σε περίπου **10% των κωφών παιδιών που έχουν έναν κωφό γονέα.**
- ▶ Η πορεία της γλωσσικής τους ανάπτυξης ταυτίζεται με την πορεία κατάκτησης της νοηματικής γλώσσας ως πρώτης μητρικής γλώσσας (Petitto, 2000).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

16

Κωφά παιδιά που μεγαλώνουν με ακούοντες γονείς:

- ▶ για να μπορέσουν να κατακτήσουν τη γλώσσα θα πρέπει να εκτεθούν σε ένα γλωσσικό περιβάλλον με νοηματική γλώσσα.
- ▶ Αυτά τα παιδιά αποτελούν **πάνω από το 90% του πληθυσμού** και δεν έχουν άμεση πρόσβαση στη νοηματική γλώσσα, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια της γλωσσικής τους ανάπτυξης, αφού οι ακούοντες γονείς τους δεν τη γνωρίζουν (Lu, Jones, & Morgan, 2016).
- ▶ Υπάρχει μια τάση από τους ακούοντες γονείς να επιλέγουν να επικοινωνούν με έναν συνδυασμό προφορικού λόγου και νοηματικής γλώσσας.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

17

Συνήθως στην Ολλανδία και τη Σουηδία και σε κάποιες πολιτείες της Αμερικής **οι ακούοντες γονείς των κωφών παιδιών**

- **ξεκινούν να μαθαίνουν και τυπικά τη νοηματική γλώσσα** μόλις συνειδητοποιήσουν ότι το παιδί τους είναι κωφό, γιατί επιθυμούν να επικοινωνήσουν φυσικά και άμεσα με το παιδί τους.
- Το γλωσσικό περιβάλλον στο οποίο θα εκτεθούν τελικά τα κωφά παιδιά εξαρτάται **από τη Συμβουλευτική** που μπορεί να λάβουν οι γονείς από τους ειδικούς επαγγελματίες στην εκπαίδευση των κωφών παιδιών.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

18

Άλλοι ακούοντες γονείς αρχικά δεν χρησιμοποιούν τις χειρονομίες για να επικοινωνήσουν με το βρέφος τους. Τα βρέφη προσπαθούν να κατακτήσουν την προφορική γλώσσα των γονέων τους μέσω της **χειλεανάγνωσης**.

- Τελικά η **γλωσσική τους ανάπτυξη παρουσιάζει ελλείμματα λόγω απουσίας επαρκών πληροφοριών**.
- Παρά τις φτωχές πληροφορίες, τα κωφά παιδιά ακουόντων γονέων μπορεί να καταλήγουν να είναι πολύ εφευρετικά στην εξεύρεση άλλων τρόπων επικοινωνίας.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

19

Ακούοντα παιδιά, που μεγαλώνουν σε μια οικογένεια όπου ο ένας γονέας είναι κωφός και ο άλλος ακούων, μεγαλώνουν σαν δίγλωσσα, περίπου με τον ίδιο τρόπο και με την ίδια άνεση των παιδιών που μαθαίνουν δύο μητρικές προφορικές γλώσσες.

- Τα νοήματα έχουν την τάση να προκύπτουν ελαφρώς νωρίτερα από τις λέξεις παρότι μακροπρόθεσμα αυτή η διαφορά δεν έχει αληθινή αναπτυξιακή σημασία για καμία από τις δύο γλώσσες (προφορική και νοηματική).
- Ίσως γιατί ότι οι κωφοί γονείς είναι πιο πιθανό να αποδίδουν σημασία στο νοηματικό βάβισμα σε σχέση με τους ακούοντες γονείς που το κάνουν για το λεκτικό βάβισμα.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα κωφά παιδιά

Toddler signing American Sign Language (ASL) - age 2, month 8 [720p].mp4

Η γλωσσική ανάπτυξη στα τυφλά παιδιά

Η γλωσσική ανάπτυξη στα τυφλά παιδιά

22

Η πρόσβασή των τυφλών παιδιών στη μη λεκτική επικοινωνία και το μη λεκτικό περιβάλλον επικοινωνίας είναι περιορισμένη σε αυτό που μπορεί να γίνει αντιληπτό μέσα από τις αισθήσεις, εκτός της όρασης.

- Για τα τυφλά παιδιά, η επίτευξη *Συνδυαστικής Οπτικής Προσοχής* μεταξύ ομιλητή και ακροατή – πολύ σημαντική για την αποτελεσματική επικοινωνία– αποτελεί μια *πρόκληση* (Bigelow, 2003).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα τυφλά παιδιά

23

- ▶ Η φωνολογική ανάπτυξη επηρεάζεται επίσης από την τύφλωση.
- ▶ Τα τυφλά παιδιά κάνουν περισσότερα λάθη, συγκριτικά με τα παιδιά που βλέπουν, στην παραγωγή φωνημάτων που προϋποθέτουν ορατές αρθρωτικές κινήσεις (όπως το /b/, /m/, /f/),
- ▶ ενώ δεν έχουν παρατηρηθεί διαφορές στην παραγωγή φωνημάτων που σχετίζονται με μη ορατές αρθρωτικές κινήσεις (π.χ. τα t/, /k/, /h/) (Mills, 1987).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα τυφλά παιδιά

24

Όσον αφορά το λεξιλόγιο, τα τυφλά παιδιά διαθέτουν λιγότερες λέξεις για αντικείμενα που μπορεί να είναι ορατά αλλά δεν μπορούν να αγγίξουν, π.χ. για το φεγγάρι, και περισσότερες λέξεις για αντικείμενα που σχετίζονται με την ακοή, όπως για το πιάνο, το τύμπανο και το πουλί (Bigelow, 1987).

- Τα τυφλά παιδιά είναι λιγότερο πιθανό να κάνουν σημασιολογικά λάθη υπερέκτασης απ' ό,τι τα παιδιά που βλέπουν (Mills, 1993).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα τυφλά παιδιά

25

Τα τυφλά παιδιά καταβάλλουν ιδιαίτερη προσπάθεια να κατακτήσουν τις προσωπικές αντωνυμίες, ίσως γιατί στην προφορική γλώσσα οι ομιλητές χρησιμοποιούν τις κινήσεις του κεφαλιού, το βλέμμα και τη δείξη για να συνοδεύσουν τη χρήση των προσωπικών αντωνυμιών, ενώ τα τυφλά παιδιά δεν έχουν πρόσβαση σε αυτή την επιπρόσθετη πληροφορία.

- Έτσι, συνήθως, τα τυφλά παιδιά και οι γονείς τους **τείνουν να χρησιμοποιούν τα ονόματα** για τα αντικείμενα ή τους ανθρώπους που θέλουν να αναφερθούν και να αποφεύγουν τις προσωπικές αντωνυμίες (Perez-Pereira & Conti-Ramsden, 2013).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα τυφλά παιδιά

26

Ως προς τη γραμματική, τα τυφλά παιδιά παρουσιάζουν μια καθυστέρηση στην κατάκτηση των βοηθητικών ρημάτων, όπως /μπορώ/, /πρόκειται/, /κάνω/, σε σχέση με τα παιδιά που βλέπουν.

- Αυτό συμβαίνει επειδή οι μητέρες των τυφλών παιδιών έχουν την τάση να κάνουν πολύ λιγότερες ερωτήσεις όπως: «μπορείς να μου δώσεις αυτό;» ή «θέλεις λίγο γάλα;» και να χρησιμοποιούν πολύ περισσότερες εντολές όπως: «Πάρε το βιβλίο» ή «Έλα εδώ».
- Επίσης πρόσφατες μελέτες αναφέρουν ότι τα τυφλά παιδιά επιδεικνύουν μεγαλύτερη χρήση κοινωνικών ρουτινών και αναλυτική, ρητορική ομιλία σε σχέση με τα παιδιά που βλέπουν (Perez-Pereira & Conti-Ramsden, 2013).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα τυφλά παιδιά

27

- Τα τυφλά παιδιά δεν αντιμετωπίζουν επιπλέον γλωσσικές δυσκολίες, **έχουν αντίστοιχα αναπτυξιακά προφίλ** ως προς την κατάκτηση της γλώσσας σε σχέση με τα παιδιά χωρίς προβλήματα όρασης.
- Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα τυφλά παιδιά στη γενίκευση τόσο των εννοιών των λέξεων όσο και της χρήσης της γλώσσας υποδηλώνουν ότι οι οπτικές πληροφορίες παίζουν σημαντικό ρόλο στη γλωσσική ανάπτυξη.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα τυφλά παιδιά

- ▶ Teaching children who are deaf-blind
- ▶ https://www.youtube.com/watch?v=_Vop4S4iMhk&ab_channel=UtahSchoolsfortheDeafandtheBlindUSDB

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με νοητική υστέρηση

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με νοητική υστέρηση

30

- Η νοητική υστέρηση αφορά **ελλείμματα** ως προς τις **γενικές νοητικές ικανότητες** με σοβαρές επιπτώσεις στην καθημερινή προσαρμογή σε σχέση με τυπικά αναπτυσσόμενα άτομα της ίδιας ηλικίας, φύλου και κοινωνικοπολιτισμικού επιπέδου.
- Τα παιδιά με νοητική υστέρηση αποτελούν μια πολύ ετερογενή ομάδα και οι διαφορετικές μορφές νοητικής υστέρησης έχουν **αντίστοιχες συνέπειες για την ανάπτυξη της γλώσσας**.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με νοητική υστέρηση

31

- Αν η κατάκτηση της γλώσσας είναι αποτέλεσμα της γενικής νοητικής ικανότητας, τότε οποιαδήποτε ελλείμματα σε αυτήν θα πρέπει να οδηγούν σε αντίστοιχα ελλείμματα και στη γλωσσική ανάπτυξη....
- Αν, από την άλλη πλευρά, η γλωσσική ικανότητα αποτελεί μια ανεξάρτητη, αυτόνομη ικανότητα, τότε δεν θα πρέπει να συσχετίζεται με τη γενική νοητική ικανότητα.....
- παιδιά με σύνδρομο *Down*,
- παιδιά με σύνδρομο *Williams*
- παιδιά με *Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος*.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

34

Το σύνδρομο Down

- είναι μια **νευροαναπτυξιακή διαταραχή** που προκαλείται από την παρουσία ενός **επιπλέον χρωμοσώματος** στο 21ο ζεύγος.
- Περίπου το 95% των παιδιών με σύνδρομο Down έχουν ένα επιπλέον χρωμόσωμα σε κάθε κύτταρο.
- Το σύνδρομο Down παρουσιάζεται περίπου σε **1 στα 800 νεογέννητα** (που αντιπροσωπεύουν περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού).
- Τα παιδιά με σύνδρομο Down μπορεί να
- έχουν μέτρια έως σοβαρή νοητική υστέρηση (Rondal, 1993) αλλά και δυσκολίες στη γλώσσα
- παρουσιάζουν σοβαρά προβλήματα υγείας καρδιολογικά, αναπνευστικά, προβλήματα όρασης και ακοής.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

35

Γενικά, στα παιδιά με σύνδρομο Down, η γραμματική αλλά και η άρθρωση επηρεάζονται ιδιαίτερα σε σχέση με τα άλλα υποσυστήματα της γλώσσας και τα ελλείμματα στην παραγωγή υπερβαίνουν τα αντίστοιχα ελλείμματα στην κατανόηση (Abbeduto, Murphy, Cawthon, Richmond, Weissman, Karadottir, & O'Brien, 2003).

- Στην φωνολογία, η εμφάνιση της κανονικής φώνησης φαίνεται να καθυστερεί περίπου δύο μήνες και η φωνολογική ανάπτυξη μετά την παιδική ηλικία φαίνεται επίσης να υστερεί σημαντικά.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

36

- Τα παιδιά με σύνδρομο Down **δυσκολεύονται στην εκφορά των συμφωνικών συμπλεγμάτων και ο ρυθμός της ομιλίας είναι ιδιαίτερα αργός.**
- **Φωνολογικές διεργασίες** που είναι χαρακτηριστικές για τα τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά προσχολικής ηλικίας (π.χ. η διαγραφή του τελικού συμφώνου και η μείωση συμπλεγμάτων) **συνεχίζουν να παρατηρούνται στην εφηβεία και την ενήλικη ζωή τους.**

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

37

- Η **λεξιλογική ανάπτυξη** καθυστερεί και προχωρά με αργούς ρυθμούς στα παιδιά με σύνδρομο Down.
- Παράγουν τις πρώτες τους λέξεις περίπου στην ηλικία των 24 μηνών.
- Στην **ηλικία των 6 ετών**, συνήθως **βρίσκονται περισσότερο από τρία χρόνια πίσω** σε σχέση με τα τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά ως προς τη νοητική ηλικία και χαρακτηρίζονται από σημαντικά ελλείμματα στη γλώσσα (προσληπτικό και εκφραστικό λεξιλόγιο αντίστοιχο με ένα παιδί 3 ετών).
- Παράγουν **επικοινωνιακές χειρονομίες συχνότερα σε σχέση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης**, ίσως, για να αντισταθμίσουν το περιορισμένο λεξιλόγιό τους.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

38

- ▶ Τα παιδιά με σύνδρομο Down
 - ▶ ακολουθούν την ίδια πορεία της γραμματικής ανάπτυξης όπως τα τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά, αλλά μπορεί να χρειάζονται 12 χρόνια για να κάνουν ό,τι κάνουν τα περισσότερα παιδιά τυπικής ανάπτυξης στην ηλικία των 30 μηνών (Fowler et al., 1994).

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

39

Η επικοινωνιακή και η πραγματολογική ανάπτυξη φαίνεται να αποτελούν ιδιαίτερα δυνατά σημεία!! των παιδιών με σύνδρομο Down.

- Από την ηλικία 6 μηνών, παράγουν τους πρώτους ήχους και έχουν βλεμματική επαφή (δηλαδή πρωτογενή διυποκειμενικότητα).
- ΌΜΩΣ! Δυσκολεύονται να επιτύχουν δευτερογενή διυποκειμενικότητα, η οποία απαιτεί την εμπλοκή με άλλο άτομο και για κάποια τρίτη οντότητα.
 - Δηλ. τα πολύ μικρά παιδιά με σύνδρομο Down δυσκολεύονται να αλληλεπιδράσουν με ένα άλλο άτομο και να παίξουν μαζί του ταυτόχρονα κάποιο παιχνίδι.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

40

- Στην προσχολική ηλικία, φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για την κοινωνική αλληλεπίδραση και λιγότερο για τα αντικείμενα, σε σύγκριση με τα τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά.
- Έτσι, οι επικοινωνιακές προθέσεις, που εκφράζονται στις γλωσσικές τους παραγωγές, περιλαμβάνουν περισσότερο την εμπλοκή με τους ανθρώπους και λιγότερο τον σχολιασμό του περιβάλλοντος το οποίο είναι αναμενόμενο στα παιδιά τυπικής ανάπτυξης στην αντίστοιχη χρονική περίοδο.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

41 Οι έφηβοι με σύνδρομο Down αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη χρήση της γλώσσας για κοινωνική αλληλεπίδραση (π.χ. ευγένεια) και δυσκολεύονται να ελέγξουν την αναφορά στην αφηγηματική παραγωγή (Abbeduto, Warren, & Conners 2007).

- ▶ Οι αφηγήσεις τους είναι πολύ πρώιμες και δεν παρουσιάζουν ενδείξεις μεταγλωσσικής επίγνωσης. Εστιάζουν στο «εδώ και τώρα».
- ▶ Οι ενήλικες με σύνδρομο Down σε πιο απαιτητικές επικοινωνιακές συνθήκες δεν ανταποκρίνονται αποτελεσματικά.
- ▶ Οι μητέρες των παιδιών με σύνδρομο Down τείνουν να χρησιμοποιούν στον λόγο τους περισσότερες κατευθύνσεις και λιγότερες ερωτήσεις ή σχόλια όταν τους απευθύνονται.

Τι υποδηλώνει η γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών με σύνδρομο Down για τον ρόλο των γενικών γνωστικών παραγόντων στην ανάπτυξη της γλώσσας;

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

43

Από τη μία πλευρά, το γεγονός ότι η γλωσσική ανάπτυξη καθυστερεί

- συνάδει με την υπόθεση ότι στην ανάπτυξη της γλώσσας εμπλέκονται γενικοί γνωστικοί παράγοντες.

- Από την άλλη πλευρά, κάποιες πτυχές της γλωσσικής ανάπτυξης των ατόμων με σύνδρομο Down παρουσιάζουν ακόμη μεγαλύτερη καθυστέρηση σε σχέση με τη γνωστική ανάπτυξη,

- υποδηλώνοντας ότι η γενική γνωστική ανάπτυξη μπορεί να μην είναι ο μόνος αιτιολογικός παράγοντας γι' αυτή τη γλωσσική καθυστέρηση.

- Όποια και αν είναι τα γνωστικά ελλείμματα των παιδιών με σύνδρομο Down, φαίνεται ότι επηρεάζουν ιδιαίτερα τη γραμματική ανάπτυξη.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Down

https://www.youtube.com/watch?v=E09dkCr9_m0

Understanding and Expression of Language in Down Syndrome.mp4

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Williams

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Williams

47

- Το σύνδρομο *Williams* αποτελεί μια σπάνια διαταραχή με γνωστή γενετική αιτία (για συγγενή ανωμαλία που αποδίδεται σε διαγραφή μέρους του χρωμοσώματος No 7, και ειδικότερα του μέρους που φτιάχνει την πρωτεΐνη ελαστίνη (υπεύθυνη για τη δύναμη και την ελαστικότητα των τοιχωμάτων των αιμοφόρων αγγείων)).
- Το σύνδρομο *Williams* παρατηρείται περίπου σε 1 στις 20.000 γεννήσεις.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Williams

48

- ▶ Τα άτομα με σύνδρομο Williams
 - ▶ παρουσιάζουν **νοητική υστέρηση**
 - ▶ **μιλούν υπερβολικά πολύ** χρησιμοποιώντας γραμματικά **πολύπλοκες προτάσεις**,
 - ▶ Έχουν **πλούσιο λεξιλόγιο** και μπορούν να **αφηγηθούν συνεκτικές και πολύπλοκες ιστορίες**.
- ▶ Εντυπωσιακή αντίθεση μεταξύ των **σοβαρών γνωστικών ελλειμμάτων** και των **ασυνήθιστων γλωσσικών ικανοτήτων** που χαρακτηρίζουν τα άτομα με σύνδρομο Williams !!!
 - ▶ **σχέση γλώσσας και σκέψης**.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Williams

49

- ▶ Παρόλο, που τα βρέφη και τα παιδιά με σύνδρομο Williams παρουσιάζουν σημαντική καθυστέρηση στην ανάπτυξη της γλώσσας, οι έφηβοι και οι ενήλικες δείχνουν εκπληκτική γλωσσική επάρκεια ενώ η μη λεκτική τους νοημοσύνη είναι πάρα πολύ χαμηλή.
- ▶ Ταυτόχρονα, παρουσιάζουν σημαντικά ελλείμματα σε μια ποικιλία δοκιμασιών, όπως το να φτιάχνουν παζλ και να επιλύουν απλά προβλήματα.
- ▶ Φαίνεται να λένε περισσότερα απ' ό,τι στην πραγματικότητα κατανοούν.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Williams

50

- Οι εντυπωσιακές γλωσσικές δεξιότητες των ατόμων με σύνδρομο Williams ίσως να είναι επιφανειακές και μπορεί να σχετίζονται με μια καλή ακουστική μνήμη παρά με ένα καλό επίπεδο γραμματικής γνώσης.
- Φαίνονται σχετικά ικανοί ως συνομιλητές και εντυπωσιάζουν τους αγνώστους με τη γλωσσική τους επάρκεια, ωστόσο στην παιδική ηλικία εμφανίζουν μια ακραία κοινωνικότητα.
- Διαθέτουν περισσότερο χρόνο, σε σχέση με τα παιδιά T.A., στο να κοιτάζουν τα πρόσωπα των άλλων και όταν συνομιλούν μαζί τους αφιερώνουν έναν ασυνήθιστα μεγάλο χρόνο εστιάζοντας στο πρόσωπο του συνομιλητή τους.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Williams

51

► Τα παιδιά με σύνδρομο Williams

► έχουν **υψηλά επίπεδα συναισθηματικής έκφρασης** στις ιστορίες που αφηγούνται (Bellugi et al., 2007), ωστόσο, συχνά **δεν μπορούν να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με τις ιστορίες που λένε.**

► **Παρουσιάζουν δυσκολία στην κατανόηση της μεταφορικής γλώσσας** και στη διάκριση ανάμεσα σε ένα αστείο και ένα ψέμα.

► Οι έφηβοι με σύνδρομο Williams

► διαθέτουν πολύ εντυπωσιακές λεκτικές δεξιότητες και τους αρέσει ιδιαίτερα να μιλάνε με μακροσκελείς και σύνθετες προτάσεις χρησιμοποιώντας **εκλεπτυσμένο, «ασυνήθιστο» λεξιλόγιο».**

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Williams

52

- ▶ Τα στοιχεία της εξαιρετικής λεξιλογικής ανάπτυξης σε συνδυασμό με τις χαμηλές δεξιότητες στη γραμματική οδηγούν κάποιους ερευνητές να υποστηρίξουν
 - ▶ την υπόθεση ότι τα παιδιά με σύνδρομο Williams έχουν ένα μοναδικό σύνολο ικανοτήτων που τα κατευθύνει στην κατάκτηση της γλώσσας με διαφορετικό τρόπο και με διαφορετικό αποτέλεσμα σε σχέση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης (Stromswold, 2000).
- ▶ Η παραπάνω υπόθεση υποστηρίζεται από ευρήματα που δείχνουν ότι το μοτίβο της ηλεκτρικής δραστηριότητας στον εγκέφαλο που συνδέεται με τις γλωσσικές επιδόσεις είναι διαφορετικό στα παιδιά με το σύνδρομο Williams σε σχέση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Williams

- Συνολικά, παρ' όλη την πρώτη θετική εντύπωση που σχηματίζεται σχετικά με τις γλωσσικές δεξιότητες των παιδιών και των εφήβων με σύνδρομο Williams, εκτεταμένες έρευνες δείχνουν
 - ότι η ευχέρεια στην καθημερινή γλώσσα κρύβει έναν αριθμό υποκείμενων **λεξιλογικών και γραμματικών δυσκολιών** που αυτά τα παιδιά αντιμετωπίζουν.

Η γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με σύνδρομο Williams

<https://www.youtube.com/watch?v=M6n4z0XjPh4>

An Introduction to Williams Syndrome.mp4

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

- Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα επιπέδων λειτουργικότητας (χαμηλής και υψηλής) ως προς τις κοινωνικές δεξιότητες, τη γλώσσα και την επικοινωνία, τις στερεοτυπίες και τις μη λεκτικές γνωστικές ικανότητες.
- Η έναρξη των συμπτωμάτων παρουσιάζεται πριν από την ηλικία των 30 μηνών.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

57

- ▶ Τα παιδιά με ΔΑΦ και σοβαρά γνωστικά ελλείμματα
 - ▶ είναι πιθανό να έχουν εξαιρετικά χαμηλές έως καθόλου γλωσσικές δεξιότητες,
- ▶ Τα παιδιά με ΔΑΦ που είναι χαμηλής λειτουργικότητας σε όλα τα επίπεδα, και στη μη λεκτική νοημοσύνη,
 - ▶ είτε δεν μιλούν καθόλου είτε παρουσιάζουν κυρίως ηχολαλία.
 - ▶ Η ηχολαλία είναι η χωρίς νόημα επανάληψη μιας λέξης ή μιας ομάδας λέξεων που παρήχθησαν προηγουμένως από άλλον ομιλητή.
- ▶ τα παιδιά με ΔΑΦ και τυπική μη λεκτική νοημοσύνη έχουν συνήθως κάποιες ικανοποιητικές γλωσσικές δεξιότητες (Rice et al., 2005).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

58

- ▶ Παιδιά με ΔΑΦ υψηλής λειτουργικότητας, που έχουν λιγότερο σοβαρά γνωστικά ελλείμματα, καταφέρνουν και κατακτούν τη γλώσσα, αν και το τελικό επίπεδο παρουσιάζει μεγάλη ετερογένεια.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

59

Τα βρέφη με ΔΑΦ δείχνουν ελάχιστο ενδιαφέρον για τους ανθρώπους και δεν προτιμούν την ομιλία της μητέρας τους.

- Σπάνια παράγουν τις χειρονομίες δείξης που συνήθως χρησιμοποιούν τα τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά για να επιτύχουν τη Συνδυαστική Οπτική Προσοχή.
- Τα χαρακτηριστικά της προσωδίας του λόγου που παράγονται από παιδιά με ΔΑΦ μπορεί να ακούγονται «περίεργα» και μηχανικά.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

- ▶ Τα παιδιά με ΔΑΦ παρουσιάζουν παρόμοια λεξιλογική ανάπτυξη με τα παιδιά Τ.Α., αλλά, δεν χρησιμοποιούν λέξεις που αναφέρονται σε νοητικές καταστάσεις, όπως /πιστεύω/, /νομίζω/, /η ιδέα/.
- ▶ Επίσης, κάποια από αυτά τείνουν να ερμηνεύσουν μια φράση που ακούνε ως μια ετικέτα γι' αυτό που κοιτάζουν εκείνη τη στιγμή.
- ▶ Για παράδειγμα, ένα παιδί να ονομάζει ένα «παιχνίδι-φορηγό» ως /λουκάνικο/, επειδή η μητέρα του είχε πει κάποτε: «Κώστα, έλα να φας το λουκάνικό σου» καθώς το αγόρι έβλεπε το φορηγό του.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

61

- Η ανάπτυξη του **συντακτικού** σε κάποια από τα παιδιά με ΔΑΦ είναι **πιο αργή** σε σχέση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης, ωστόσο, ακολουθεί μια **παρόμοια πορεία**.
- Επίσης, κάποια παιδιά με ΔΑΦ μπορεί να κάνουν **χρήση ενός στενότερου φάσματος συντακτικών δομών** σε σχέση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης και να έχουν **δυσκολία στην παραγωγή ερωτηματικών προτάσεων**.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

62

- Οι γραμματικές δεξιότητες σε μερικά παιδιά κυμαίνονται στον μέσο όρο, ενώ άλλα παιδιά αντιμετωπίζουν πολύ σοβαρές δυσκολίες στη γραμματική.
- Οι συνομιλίες τείνουν να περιορίζονται σε μια στενή θεματολογία, η οποία έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το ίδιο το παιδί.
- Οι γλωσσικές δεξιότητες των παιδιών με ΔΑΦ βελτιώνονται με την ηλικία, δεν βελτιώνονται αντίστοιχα και οι επικοινωνιακές τους δεξιότητες, ακόμα και στα παιδιά με ΔΑΦ υψηλής λειτουργικότητας. Έτσι, μια ολοκληρωμένη συζήτηση με ένα παιδί με ΔΑΦ πολλές φορές είναι δύσκολο να επιτευχθεί.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

63

Το γλωσσικό προφίλ των παιδιών με ΔΑΦ φαίνεται να αναδεικνύει:

- ▶ τη **διαφορά μεταξύ γλώσσας και επικοινωνίας**, αλλά και
- ▶ την **ξεχωριστή συνεισφορά των κοινωνικών/γνωστικών δεξιοτήτων** στην κατάκτηση της γλώσσας και της επικοινωνίας.

- ▶ Έτσι, τα παιδιά με ΔΑΦ υψηλής λειτουργικότητας **κατακτούν τη γλώσσα**, αλλά φαίνεται **να μην είναι ποτέ πλήρως επικοινωνιακά**, και εμφανίζουν ταυτόχρονα **σημαντικά ελλείμματα σε δεξιότητες που συνδέονται με τη θεωρία του Νου**.

- ▶ Πολλά από τα γλωσσικά τους ελλείμματα μοιάζουν με τα προβλήματα που παρουσιάζουν τα παιδιά με *Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ)*.

- ▶ Υπάρχει σημαντική **αλληλεπικάλυψη μεταξύ ΔΑΦ και Αναπτυξιακής Γλωσσικής Διαταραχής**, αφού παρατηρείται μεγάλη ομοιότητα στα γλωσσικά προφίλ των παιδιών και των δύο ομάδων (Gernsbacher et al., 2005· Tager-Flusberg, 2007).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με διαταραχή του Αυτιστικού φάσματος

[https://www.youtube.com/watch?v=P
N68d207LwU](https://www.youtube.com/watch?v=P
N68d207LwU)

Speech development progression over time in a child with autism & hyperlexia..mp4

Rethink Autism Tip - Teach Your Child Functional Language pt 2 [720p].mp4

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

- ▶ Η **Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή** ανήκει στις **Διαταραχές Επικοινωνίας**, οι οποίες περιλαμβάνουν
 - ▶ τη **διαταραχή ροής ομιλίας** με έναρξη στην παιδική ηλικία (τραυλισμό),
 - ▶ την **κοινωνική (πραγματολογική) διαταραχή επικοινωνίας** και τη μη προσδιοριζόμενη διαταραχή επικοινωνίας (American Psychiatric Association, 2013).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

67

- Υπάρχει μια ομάδα παιδιών, περίπου 5% με 8%, τα οποία παρουσιάζουν Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ).
- Η Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή αναφέρεται σε πρωτογενείς γλωσσικές δυσκολίες, χωρίς εμφανή υποκείμενη αιτιολογία, όπως καθυστέρηση της ανάπτυξης, Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος, νευρολογικές βλάβες ή απώλεια ακοής.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

- Στην Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή, το γλωσσικό έλλειμμα δεν συμβαδίζει συνήθως με αντίστοιχα ελλείμματα στη μη λεκτική νοημοσύνη.
- Τα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε συγκεκριμένες πτυχές της κατανόησης και της παραγωγής, και χαρακτηρίζονται από ετερογένεια τόσο ως προς το προφίλ όσο και ως προς τη σοβαρότητα των γλωσσικών τους ελλειμμάτων.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

69

- ▶ Τα παιδιά με *Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή*:
 - ▶ παρουσιάζουν **επίμονες και συστηματικές δυσκολίες στην κατάκτηση και τη χρήση της γλώσσας** ως προς τις διάφορες μορφές της (δηλαδή, προφορική, γραπτή, νοηματική ή άλλη) εξαιτίας ελλειμμάτων στην κατανόηση ή στην παραγωγή που περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

70

- ▶ **περιορισμένο λεξιλόγιο** (γνώση και χρήση λέξεων)
- ▶ **περιορισμένη προτασιακή δομή**
- ▶ **ελλείμματα στις δεξιότητες συνομιλίας**, στην ικανότητα να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο και να συνδέουν τις προτάσεις, ώστε να εξηγούν ή να περιγράφουν ένα θέμα ή να διατηρούν μια συζήτηση.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

71

- ▶ Οι γλωσσικές τους ικανότητες είναι σημαντικά ποσοτικά χαμηλότερες από αυτές που αναμένονται για την ηλικία τους, προκαλώντας λειτουργικές δυσκολίες στην αποτελεσματική επικοινωνία, στην κοινωνική συμμετοχή, στις ακαδημαϊκές επιδόσεις ή στην επαγγελματική απόδοση.
- ▶ Τα συμπτώματα εμφανίζονται κατά την πρώιμη αναπτυξιακή περίοδο.
- ▶ Οι δυσκολίες δεν οφείλονται σε προβλήματα ακοής ή αισθητηριακές βλάβες, κινητική δυσλειτουργία ή άλλη ιατρική ή νευρολογική συνθήκη και δεν ερμηνεύονται σε σχέση με γνωστικά ελλείμματα ή γενικευμένη αναπτυξιακή καθυστέρηση.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

72

- ▶ Επιπλέον, πολλές έρευνες έχουν δείξει ότι τα παιδιά με ΑΓΔ αντιμετωπίζουν δυσκολίες
 - ▶ και στην παραγωγή του γραπτού λόγου, σε επίπεδο παραγωγικότητας (π.χ. μικρά κείμενα), ακρίβειας (π.χ. ορθογραφικά λάθη, λάθη στίξης κ.λπ.) και πολυπολοκότητας (π.χ. απλή σύνταξη) (Ralli et. al., 2018 · Dockrell & Connelly, 2015).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

- *Καθυστέρηση* ή απόκλιση;
- Οι ερευνητές που υποστηρίζουν ότι παρατηρείται μια καθυστέρηση στις γλωσσικές δεξιότητες των παιδιών με ΑΓΔ
 - βασίζονται σε δεδομένα σύμφωνα με τα οποία *τα παιδιά παράγουν το ίδιο είδος γραμματικών δομών, χρησιμοποιούν αντίστοιχες φωνολογικές διεργασίες, χρησιμοποιούν τα ίδια είδη λεξιλογίου* και ούτω καθεξής, όπως και τα τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά –
 - απλά όλα τα παραπάνω μπορεί να εμφανίζονται με μια *μεγάλη καθυστέρηση* στην πορεία της ανάπτυξης.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

- Ωστόσο, η γλώσσα (τουλάχιστον κάποιων) παιδιών με ΑΓΔ εκτός από καθυστέρηση μπορεί να παρουσιάζει και απόκλιση σύμφωνα με έναν αριθμό διαφορετικών λαθών που κάνουν τα παιδιά με ΑΓΔ, συγκριτικά με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης.
- Για παράδειγμα, έχει βρεθεί ότι τα παιδιά με ΑΓΔ που μιλούν τη γερμανική γλώσσα παράγουν λάθη στη σειρά των λέξεων τόσο σε υψηλότερο ποσοστό σε σχέση με τα μικρότερα παιδιά τυπικής ανάπτυξης όσο και σε σχέση με άλλα χαρακτηριστικά που είναι εξαιρετικά ασυνήθιστα στη γερμανική γλώσσα (Lindner, 2002).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

- ▶ **Ασύγχρονη ανάπτυξη:** μια πιθανή ανάλυση της «σύγκρουσης» μεταξύ της υπόθεσης για καθυστέρηση και της υπόθεσης για απόκλιση μπορεί να βασιστεί στην υπόθεση της ασύγχρονης ανάπτυξης (Leonard, 2014 · Rice, 2003).
- ▶ Σύμφωνα με αυτήν, η γλωσσική ανάπτυξη συνίσταται στην ανάπτυξη πολλών υποσυστημάτων της γλώσσας, δηλαδή της φωνολογίας, της σημασιολογίας, της σύνταξης, της μορφολογίας, της πραγματολογίας.

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

76

- Μέσα σε κάθε υποσύστημα, τα παιδιά με ΑΓΔ μπορεί να ακολουθήσουν την πορεία των παιδιών τυπικής ανάπτυξης, αν και με καθυστέρηση.
- Ωστόσο, ενδέχεται τα παιδιά με ΑΓΔ σε διάφορα υποσυστήματα να παρουσιάσουν καθυστέρηση σε διαφορετικό βαθμό, διακόπτοντας έτσι τον συνήθη συγχρονισμό των διαφόρων υποσυστημάτων της γλώσσας και την παραγωγή τελικά ενός μοτίβου γλωσσικών ικανοτήτων που δεν εμφανίζονται στα τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά (Rice, 2007· Rice & Warren, 2004).

Η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

https://www.youtube.com/watch?v=Y0zwGL4_vBg

Developmental Language Disorder - Boys Town National Research Hospital Web.mp4

Ερωτήσεις

78

1. Να εντοπίσετε και σύντομα παρουσιάσετε μια ερευνητική μελέτη για τις γλωσσικές δεξιότητες στα κωφά παιδιά.
2. Να εντοπίσετε και σύντομα παρουσιάσετε μια ερευνητική μελέτη για τις γλωσσικές δεξιότητες στα τυφλά παιδιά.
3. Να εντοπίσετε και σύντομα παρουσιάσετε μια ερευνητική μελέτη για τις γλωσσικές δεξιότητες σε παιδιά με νοητική υστέρηση.
4. Να εντοπίσετε και σύντομα παρουσιάσετε μια ερευνητική μελέτη για τις γλωσσικές δεξιότητες σε παιδιά με σύνδρομο Down.
5. Να εντοπίσετε και σύντομα παρουσιάσετε μια ερευνητική μελέτη για τις γλωσσικές δεξιότητες σε παιδιά με σύνδρομο Williams.
6. Να εντοπίσετε και σύντομα παρουσιάσετε μια ερευνητική μελέτη για τις γλωσσικές δεξιότητες σε παιδιά με Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος
7. Να εντοπίσετε και σύντομα παρουσιάσετε μια ερευνητική μελέτη για τις γλωσσικές δεξιότητες σε παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή